

Begrippen

- Personen met een handicap

Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.

Wanneer over het thema “handicap” wordt gesproken, moeten VIER begrippen worden onderscheiden: het gebrek, de onbekwaamheid, de handicap en de handicapvormende situatie.

- Het **gebrek** verwijst naar het verlies van de essentie of de verandering van een structuur of psychologische, fysiologische of anatomische functie die voortvloeit uit een objectieve pathologische toestand. Dit gebrek heeft slechts betrekking op een deel van het individu.

Bijvoorbeeld: een persoon met één been.

- **Onbekwaamheid** definieert de functionele gevolgen van het gebrek dat de persoon in zijn activiteiten beperkt. Die onbekwaamheid heeft betrekking op de vermindering van het potentieel om een activiteit uit te oefenen.

Bijvoorbeeld: een persoon die niet kan stappen, niet kan zien.

- Een **handicap** wijst op de sociale gevolgen van het gebrek en de onbekwaamheid. Zij verhinderen de realisatie van activiteiten die als normaal worden beschouwd. De handicap beperkt dus de maatschappelijke integratie van de persoon.

Bijvoorbeeld: een minder valide persoon die niet tot bij een administratie geraakt, omdat er treden of trappen zijn.

- De **handicapvormende situatie** verwijst naar de hinder voortvloeiend uit een omgeving die niet-toegankelijk is voor personen met een handicap.

Bijvoorbeeld: een persoon in een rolstoel werkt in een gebouw toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit, een andere persoon in een rolstoel werkt in een gebouw dat minder toegankelijk is. Beiden hebben hetzelfde gebrek (of verkeren in dezelfde toestand van onvermogen), maar ze zitten niet in dezelfde handicapvormende situatie. Ze hebben dus niet dezelfde handicap, omdat ze niet dezelfde hinder ervaren met betrekking tot de toegankelijkheid van het gebouw.

Personen met een handicap vormen geen homogene groep. Ze kunnen fysiek onbekwaam zijn, ze kunnen een zintuiglijk of intellectueel gebrek hebben of lijden aan psychische stoornissen. Hun handicap(s) (kan) (kunnen) teruggaan tot de geboorte, de kindertijd, de adolescentiejaren of (kan) (kunnen) zich later aandienen, tijdens hun studies of tijdens hun professioneel leven.

- De basisprincipes van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap

- **Eerbiedigen van rechten en autonomie:** iedereen moet concreet aanspraak kunnen maken op zijn grondrechten en verdient een waardige en respectvolle behandeling. Net als de andere burgers hebben personen met een handicap **recht** op een eigen leven, ook de vrijheid om hun **eigen keuzes** te maken.

- **Gelijkheid en non-discriminatie:** personen met een handicap moeten zonder onderscheid en op voet van gelijkheid met de anderen behandeld worden. De overheid moet daadwerkelijke bescherming bieden tegen alle vormen van discriminatie van personen met een handicap, directe en indirecte, omwille van hun handicap.

- **Toegankelijkheid** is een conditio sine qua non als men ertoe wil komen dat mensen met een handicap aan alle aspecten van het maatschappelijk leven kunnen deelnemen. Indien nodig moeten **redelijke aanpassingen** verricht worden: noodzakelijke en passende wijzigingen die ervoor moeten zorgen dat mensen met een handicap de mensenrechten en de fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid met anderen kunnen uitoefenen. “Redelijk” wil zeggen dat ze geen onevenredige last mogen opleggen.
- **“Handistreaming”** betekent dat men in alle beleidsdomeinen, in alle fases van het besluitvormingsproces (voorbereiding, beslissing, toepassing, evaluatie), in alle interne overheidsactiviteiten (human resources management, overheidsopdrachten, subsidies, bestuursovereenkomsten, enz.) én externe overheidsactiviteiten (wetgeving, beleidsmaatregelen, dienstverlening en informatie aan de burgers, openbare aanbesteding) en met iedereen die betrokken is bij de federale beleidsvorming en – uitvoering (ambtenaren, leden van de beleidscellen) rekening houdt met de dimensie “handicap” en nagaat wat de (positieve of negatieve) impact van de beslissing op mensen met een handicap zou kunnen zijn.

- **Redelijke aanpassing**

Redelijke aanpassingen zijn concrete maatregelen, genomen door het Openbaar Ambt, om het mogelijk te maken dat een personeelslid met een handicap op een evenwaardige wijze kan deelnemen aan een activiteit binnen de arbeidsfeer. Deze aanpassingen compenseren de negatieve invloed van een onaangepaste omgeving voor een persoon met een handicap.

Een aanpassing wordt als redelijk beschouwd wanneer de uitvoering ervan geen onevenredige belasting voor het Openbaar Ambt betekent of wanneer de belasting in voldoende mate gecompenseerd wordt door bestaande maatregelen.

Bij elke aanvraag tot een aanpassing zal men moeten afwegen of deze redelijk van aard is. Bij deze evaluatie zal ook rekening worden gehouden met de mogelijke directe en indirecte gevolgen¹.

Om de redelijkheid van een aanpassing te beoordelen, kan men gebruik maken van verschillende criteria². Het niet uitvoeren van redelijke aanpassingen wordt beschouwd als discriminatie en is dus verboden.

¹ Bepaalde aanpassingen kunnen een hulpmiddel betekenen voor een grotere groep werknemers en/of voor externe bezoekers. Ook kan een aanpassing die oorspronkelijk bestemd was voor één persoon uiteindelijk een hulp betekenen voor toekomstige werknemers met een vergelijkbare handicap.

² De financiële draagkracht van de werkgever, de financiële kost van de aanpassing, de compenserende maatregelen en tegemoetkomingen, De directe en indirecte gevolgen, de functieomschrijving en de afschrijvingsperiode van de aanpassing en de beroepsgebonden aanpassingen.